

Hetlendingar víðka sjónarringin:

Nýggja Norröna kveikir lív í norrønu røturnar

Íløgan í nýggju Norrönu ger, at hetlendingar fyri fyrstu ferð sjálfvir hava ávirkan á flutningssambandinum við útheimin. Verandi sigling millum oyggjarnar og Aberdeen er ruta, sum hetlendingar sum so onga ávirkan hava á. Hetta er sera kostnaðarmikil flutningur. Við at seta pengar í Norrönu hava hetlendingar bráðliga sjálfvir fingið móguleika at ávirka flutningsmynstrið t.v.s. bæði fyri farm og ferðafólk.

TÆTTARI SAMSTARV

Jan Müller

Millum tey ferðandi við Norrönu fyrsta túrin úr Hetlandi til Føroya nú um dagarnar var eisini Hans J. Marter, blaðmaður. Hann er týskari men setti seg niður í Hetlandi fyri góðum 10 árum síðani saman við unnustu síni úr Eysturriki. Í dag rekur hann eina tíðindastovu har, ið nevnist »Shetland News Agency«. Haraftrat gevur hann út mánaðarligt blað »Shetland Post«, sum serliga fer afturum evni og viðger tey meira nágreiniliga. Eisini er hann tíðindamaður hjá skotska blaðnum Press and Journal umfram hjá Grampian TV.

Hans Marter er rættiliga kritiskur í sínum journalistikki og hann heldur fyri, at stóra hetlenska íløgan í Norrönu er ein politisk íløga heldur enn ein handilslig. Hann er eitt sindur ivasamur og er tað so sum einki lögdi í tí. Tí í Hetlandi eru tey so von við, at myndugleikarnir brúka av avkastinum frá mongu oljuginnum til endamá, sum ikki endiliga geva nakað av sær. Hinvegin dylur hann heldur ikki fyri, at móguliga er hugburðurin

hjá tí vanliga hetlendingunum til slíkar íløgur broyttur, nú tey síggja stóru og nýggju Norrönu koma inn til Lerwick. Nú síggja tey bráðliga, at oljupengarnir eru við til at skapa nakað nýtt og veruligt, nakað, sum kann fara at hava positivar avleiðingar fyri teirra egna oyggjasamfelag.

Tá hugsað verður um teir nógvu pengarnar, sum eru í ymsu oljuginnum í Hetlandi, so kunnu 50 mill. kr. tykjast lítið. Hinvegin er eisini at siga, at hetlendingar hava dyggiliga brennt seg við at seta oljupengarnar í partabrev. Hans Marter vísir á, at stóra afturgongdin á partabrevamarknaðinum í seinastuni hevur eisini merkt oljuginnum nóg. Eitt nú minkaði ein av grunninum úr 350 mill. pundum niður í 150 mill. pund. Hetta kemur illa við hjá teimum mongu, sum »liva« av avkastinum, sum annars er í góðum tíðum. Vanligt hevur verið at lata part av avkastinum av penninginum til ymisk vælgerandi og onnur endamá og eitt nú sum subsidiur til vinnulig endamá eisini.

Hans Marter hevur ikki

verið í Føroyum áður. Hann gjørdist rættiliga ovfarin av at síggja, hvussu nógv litfægrari tað er her enn í Hetlandi, har tað mangan er grátt yvir grátt. Eitt er at húsini eru grá men haraftrat liggur mjørkin oftani tjúkkur um oyggjarnar.

Hóast hann er varin við at úttala seg um, hvønn týðning íløgan í Norrönu kann fáa fyri Hetland, so sær Hans Marter tó móguleikar her, sum í framtíðini kunnu gagna Hetlandi og eisini samvinnuni millum oyggjasamfelaginum í Norðurlantshavi.

Framvegis eru hetlendingar vitandi um sínar norrønu røtur, tó at »skotiser-ingin« av tí líla oyggjasamfelagnum er so sjónsk og djúp. Hesi seinastu 20 árin við nógvari olju hava eisini havt sína stóru ávirkan. Nógv fólk eru flutt av meginlandinum til Hetlands og hevur tað broytt samfelagið nóg.

Íløgan í nýggju Norrönu ger, at hetlendingar fyri fyrstu ferð sjálfvir hava ávirkan á flutningssambandinum við útheimin. Verandi sigling millum oyggjarnar og Aberdeen er ruta, sum het-

Hans Marter, hetlenskur tíðindamaður sær stórar móguleikar í framtíðini í nýggja flutningssambandinum. Spurningurin er so, um tað ber seg figgarliga.
Mynd: Jan Müller

lendingar sum so onga ávirkan hava á. Hetta er sera kostnaðarmikil flutningur. Við at seta pengar í Norrönu hava hetlendingar bráðliga sjálfvir fingið móguleika at ávirka flutningsmynstrið t.v.s. bæði fyri farm og ferðafólk. Nú ber til at flyta eitt nú aldan fiskin við Norrönu til Danmarkar, nú er eisini latið upp fyri móguleikanum at fáa danir, norðmenn, føroyingar og islendingar og onnur við at ferðast til Hetlands uttan at skula við rutubátunum úr Aberdeen.

Og nú ber til hjá hetlendingar sjálfum at ferðast í onnur lond uttan at skula vera bundin av at ferðast til Aberdeen.

Hvat fiskaútlutningi viðvíkur so heldur Hans Marter, at tað fer helst at taka sína tíð at byggja upp henda nýggjan flutningsmóguleikan, men uppá longri sikt kann tað vera gagnligt fyri Hetland at hava henda móguleikan.

Oljan týðning í framtíðini

Hans Marter sær eisini móguleikar fyri øktari samvinnu og flutningi millum Hetland og Føroyar, um oljuvinna tekur seg upp í Føroyum. Hóast oljuvinnan í Hetlandi er uppá retur, eitt nú fækka arbeiðsplássini á so týðandi oljustøðum sum Sullom Voe, so eru tó framvegis vónir um at gera nýggj oljufund millum Hetland og Føroyar.

Í hesum sambandi arbeiðir eitt nú BP í lötuni við at menna infrastrukturin í økinum. Frá 1. juli í ár fer felagið at leggja eina sera stóra rørløiðing frá Sullom Voe oljutermininum til Clairfeltið, sum liggur nakað vestan fyri. Hetta stig hevur samband við at farið er undir at útbyggja ein part av tí risastóra Clairfeltinum til at kunna byrja framleiðslu í 2004. Henda rørløiðingin ger, at tað slepst undan at flyta oljuna við stór-

um tangaskipum eins og gjørt verður frá hinum báðum oljufeltunum, Schiehallion og Foinaven. Sum so er nýggja rørløiðingin, sum verður lögð á botnin við tí risastóra Solitaire-rørløggingskipinum, eitt nýtt og spennandi stig at menna oljuokini millum Føroyar og Hetland.

Tað vísir seg, at rørin, sum verða lögð á havbotnin eru sera stór og hevur hetta helst nakað við framtíðini at gera eisini. Hugsast kann at man frá oljufelgunu m vil tryggja sær at hava eina rørløiðing, sum kann bindast í aðrar oljukeldur á Atlantsmótinum eisini. Hugsast kann at man vil leggja rørløiðingar víðari vestur og suðureftir seinni og harvið fáa alla oljuna á Atlantsmótinum til lands gjøgnum rørløiðingar heldur enn at brúka kostnaðarmikil tangaskip. Eisini minkar tað um dálkingarvandan.

Hans Marter, sum hevur fylgt oljutilgongdini í Hetlandi øll hesi seinastu árin, sær stórar móguleikar í hesi nýggju rørløiðing, eisini fyri føroyingar, um so er at olja verður funnin við Føroyar og man helst ikki sær, at oljan verður flutt í land í Føroyum men heldur vil lata hana fara til eitt nú Sullom Voe í Hetlandi.

Ætlanin er at flyta umleið 500.000 tunnur av olju frá Clairfeltinum um rørløiðingina til Sullom Voe um samdøgríð.

Norröna, sum nú eisini verður partur av hetlenska »gerandisdegnum«.

Mynd: Jens K. Vang.

